

жавного медичного інституту. 200 років. — Х., 2005. — С. 723–725.

5. Шлапак А. «Городская власть столицы считает своим долгом почтить память П. Л. Шупика — одного из основателей отечественной системы здравоохранения» [Электронный ресурс] / Алла Шлапак. — Режим доступа : <http://www.kreschatic.kiev.ua>

6. Шупик П.Л. 300-летие воссоединения Украины с Россией и задачи советской медицинской общественности Украины / П.Л. Шупик // Очерки истории медицинской науки и здравоохранения на Украине / под ред. Б.Д. Петрова, В.Д. Братуся, К.Ф. Дупленко. — К., 1954. — С. 9–16.

7. Шупик П.Л. Научная медицинская общественность УССР и ее роль в улучшении подготовки врачей и научных кадров // Очерки истории высшего медицинского образования и научных медицинских школ на Украи-

не / под ред. В.Д. Братуся. — Л. Михнева, К.Ф. Дупленко, Р.Я. Бенюмова. — К., 1965. — С. 5–8.

8. Шупик П.Л. Охорона здоров'я на Україні / П.Л. Шупик. — К. : Здоров'я, 1966. — 28 с.

9. Шупик П.Л. Организация и содержание процесса управления в органах и учреждениях здравоохранения / П.Л. Шупик, И.М. Андреева. — М. : Центральный ордена Ленина институт усовершенствования врачей Министерства здравоохранения СССР, 1975. — 56 с.

Джерело: П.Л. Шупик – видатний діяч вітчизняної медицини (до 105-річчя з дня народження) / Р.В. Богатирьова, В.М. Лісовий, Ю.В. Вороненко, Ж.М. Перцева, Ю. Д. Древаль // Науковий журнал МОЗ України. — 2012. — №1. — С. 22–27.

ЧАСТИНА 4

Володимир Вікторович Бобін — гідний представник відомої медичної династії

(до 95-річчя з дня народження)

Ж.М. Перцева

В історії передової вітчизняної інтелекції можна зустріти в кількох поколіннях прізвища людей, життя яких — зразок вірного служіння народові, своїй справі. Приклад цьому — династія медиків Бобіних, відома понад півтора століття своєю лікарською, науково-педагогічною та громадською діяльністю.

Родоначальником цієї династії у другій половині 19 ст. став випускник медичного факультету Імператорського Харківського університету, лікар-терапевт, почесний член Харківського медичного товариства Володимир Павлович Бобін. Майже 40 років він очолював

лікарню цього товариства. Його лікарняний авторитет був незаперечним, ім'я — широко відомим не тільки в місті, але й за його межами. Фраза «Піти до Бобіна» — означала часто не тільки звернутися по медичну допомогу, але й отримати моральну підтримку і вітху.

Син Володимира Павловича — Віктор, теж вихованець Харківської вищої медичної школи, був у свій час учнем відомого анатома В.П. Воробйова. Юнаком він допомагав батькові лікувати хворих, але потім пішов шляхом вчителя і став анатомом. Йому завдячуємо створенням кафедри анатомії у Кримському медичному інституті, він виховав цілу армію лікарів, педагогів, науковців-медиків.

Гідним представником третього покоління цієї відомої медичної династії став Володимир Вікторович Бобін — почесний професор Харківського національного медичного університету. Народився він у Харкові 17 жовтня 1924 р. Батько його, Віктор Володимирович, завідував кафедрою анатомії організованого у той час Кубанського медичного інституту (м. Краснодар, 1923–1927). Мати — Олена Давидівна, закінчила Жіночий медичний інститут Харківського медичного товариства і працювала невропатологом. Хлопчика приваблювали природничі науки, а родинне медичне оточення з дитячих років певним чином налаштувало його на медицину. Як згадував Володимир Вікторович, коли сім'я переїхала до Криму, батько часто запрошував його до анатомічного музею кафедри анатомії, брав із собою на археологічні розкопки у «печерні

Володимир Вікторович Бобін

міста». Це теж сприяло розвитку зацікавленості медициною.

Середню освіту В.В. Бобін отримав у Сімферополі, де закінчив гімназію саме напередодні війни. Залишилися його спомини у книзі «Діти війни», де він розповідає про страшні події початку бомбардування Криму, евакуації Кримського медичного інституту спочатку в Армавір, а далі — у Казахстан, в м. Кзил-Орда. Володимир разом з іншими студентами піклувався про те, щоб зберегти обладнання анатомічної кафедри. На той час він вже поступив до інституту і так писав про умови навчання у 1942–1943 рр.: «Заняття для студентів приходилось вести в нетоплених приміщеннях, їх приходилось прерувати для того, чтобы отогреть у печки замерзшие руки. Нам постоянно хотелось есть, и, чтобы не замерзнуть и не думать о еде, мы все время пили кипяток...».

Влітку 1944 р. після визволення Криму від фашистських загарбників інститут повернувся до Сімферополя. Тепер вже тут студентам-медикам прийшлося віддавати багато часу для відбудови зруйнованих приміщень і відновлення інститутського обладнання. Однак заняття йшли у повній відповідності до навчальних планів, студент Бобін з відповідальністю ставився до навчання і опановував медичні дисципліни. На той час у Сімферопольському військовому шпиталі консультантом працював видатний хірург сучасності Ф. Войно-Ясенецький — архієпископ Лука. Він також читав лекції для практикуючих лікарів. На одній з них, присвяченій операції на грудях, пощастило бути присутнім і Володимиру Ві-

кторовичу. Він з особливим почуттям слухав професора, бо пам'ятав про те, що з цією людиною у свій час спілкувався його дід — Володимир Павлович Бобін.

У 1947 р. В.В. Бобін закінчив навчання у медичному інституті і отримав направлення до Форосу лікарем-ординатором у туберкульозний санаторій, де лікувалися хворі з відкритими формами. Ординатура тривала три роки, робота буда досить складна, а молодий лікар час від часу ловив себе на думці, що його тягне до анатомії, і виправдував себе тим, що вона теж приносить користь практикуючій медицині. Так виникло рішення поступити в аспірантуру на кафедру анатомії Харківського медичного інституту, де колись навчався і започаткував свою наукову діяльність його батько — Бобін Віктор Володимирович. У 1950 році В.В. Бобін приїхав до Харкова.

Кафедру анатомії на той час очолював професор Р.Д. Синельников, учень і послідовник видатного вченого анатома В.П. Воробйова — засновника однієї з найвизначніших у нашій країні анатомічних шкіл. Під керівництвом Р.Д. Синельникова пройшли роки становлення В.В. Бобіна як анатома. Він став у подальшому науковим керівником кандидатської і докторської дисертацій Володимира Вікторовича.

Прийшовши на кафедру, аспірант Бобін влився у колектив вчених, які працювали над актуальними для анатомії та клініки проблемами, пов'язаними з вивченням структурної організації периферичної нервової системи, з порівняльною макромікроскопічною анатомією. Основною науковою проблемою

В.В. Бобіна стала макромікроскопічна анатомія нервової системи в нормі та під впливом деяких екологічних факторів. Вже у своїй кандидатській дисертації «Соединения между нервами верхней конечности у человека и передней конечности у некоторых животных» (1952) та в опублікованій на її основі монографії «Плечевое сплетение, его длинные ветви и связи между ними» (1958) В.В. Бобін показав себе вдумливим дослідником, здібним не тільки аналізувати отримані ним факти, але й прийти до узагальнень. І в цій роботі, і в подальшому він завжди приділяв велику увагу зв'язку отриманих у дослідженнях результатів з клінікою.

У 1959 році В.В. Бобін стає доцентом. Він працює над докторською дисертацією, в основу якої лягли дослідження над лицевим нервом людини і деяких тварин. Не всі знають, що наукова діяльність анатома це не тільки написання тексту праці, але й копітка робота препаратора, яка іноді потребує величезних витрат часу й сил. Молодий доцент наполегливо працював над препаративним матеріалом кісток, досліджував живих тварин — трьох мавпочок, препарував він і лицевий нерв слона, який в той час загинув у Харківському зоопарку. Ця робота була присвячена еволюційним перетворенням системи лицевого нерву у людини і у 50 видів ссавців. Вперше у світовій літературі тут найбільш повно були представлені типи розгалуження лицевого нерву від нижчих хребетних до людини.

Величезне напруження роботи над дисертацією дало знати про себе інфарктом міокарду і лікарняним ліжком у клінічній лікарні № 27, де його лікува-

ла професор Л.Т. Малая. Але навіть заборона лікарів не призупинила працю вченого над коригуванням дисертації з 3-х томів до прийнятного одного. Докторська дисертація, в якій розроблялося нове клінічно-анатомічне направлення, була успішно захищена у 1965 році, а у 1969 році В.В. Бобіну надано звання професора.

У 1971 р. професор Р.Д. Синельников пішов на пенсію, і завідувачем кафедри було призначено В.В. Бобіна. Протягом більше 20 років В.В. Бобін і очолюваний ним колектив успішно розробляли актуальні для теоретичної і практичної медицини проблеми макромікроскопічної анатомії. Один з напрямків наукової діяльності особисто В.В. Бобіна був уже нами названий. Іншими були дослідження, пов'язані з вивченням особливостей мієлогенезу вісцеральних нервів різних внутрішніх органів та вивчення впливу деяких екстремальних факторів на нервовий апарат скелетних м'язів і внутрішніх органів.

До кола його наукових уподобань належала й антропологія, яка викликала особливий інтерес Володимира Вікторовича. Він займався вивченням давніх черепів, досліджував останки черепів із доісторичними трепанаціями. Сам професор зізнавався, що займається цією справою за спадковістю, бо у свій час розкопками і вивченням стародавніх черепів цікавився його батько, який видав на цю тему монографію.

Праці вченого добре відомі анатомам і клініцистам не тільки України, але й в країнах ближнього і далекого зарубіжжя. Він не один раз виступав на міжнародних форумах анатомів та антропологів не тільки в Україні,

але й в Білорусії, Казахстані, Азербайджані, Болгарії, Польщі та інших країнах. З якою гордістю він повідомляв одного разу у листі до матері, що разом з батьком, який для нього був головним життєвим авторитетом, виступав зі своєю оригінальною доповіддю на VII Міжнародному конгресі антропологічних та етнографічних наук у Москві в 1964 р. На знак визнання його заслуг в цій області він був обраний почесним академіком Міжнародної академії інтегративної антропології, почесним членом Українського та Білоруського товариств анатомів, гістологів та ембріологів та почесним головою Харківського товариства анатомів, гістологів та ембріологів.

Професор В.В. Бобін — чудовий лектор і педагог, вихователь кількох поколінь студентської молоді. Його лекції завжди містили новий науковий матеріал, освітлений з позицій функціональної та еволюційної морфології, який відзначався проблемністю, був насичений прикладами з клінічної практики та історії харківської медицини. Залишились спогади про педагогічну майстерність Володимира Вікторовича. Так, професор І.В. Сорокіна згадує, що слухали його лекції з великим інтересом і бурхливо обговорювали їх на перервах. Доцент Л.В. Измайлова каже, що «Владимир Вікторович читав лекції майстерски и артистично. Говорил образно, точно. Речь его была красивой, выразительной...».

А професор В.О. Ольховський характеризує педагога В. Бобіна з іншого боку. «Назавжди запам'ятав першу лекцію в інституті з нормальної анатомії, яку читав професор В.В. Бобін. У пам'ять

вкарбувалися його привітання та побажання нам, першокурсникам, берегти своє здоров'я, зокрема, свій шлунок, бо його захворювання — це «професійна хвороба студента». А щоб йому запобігти, — сказав професор, — «кожного дня беріть бутерброди і чай». Тепер це здається аксіомою, а тоді слова професора вразили мене своєю людяністю і батьківською турботою про студента».

В одному з інтерв'ю років десять тому В.В. Бобіна спитали, «скільки студентів він виховав за всі роки своєї педагогічної діяльності». Нескладний підрахунок з урахуванням середньої цифри щорічного набору у 600 студентів дав результат: майже одна п'ята частина всіх лікарів України. В період його керівництва кафедрою навчальний процес був поставлений на сучасний рівень, поповнювалися анатомічні музеї, впроваджувалися нові технології навчання, активно працював науковий студентський гурток. Разом з цим він є основоположником і потужної наукової школи. Під керівництвом В.В. Бобіна виконані 21 кандидатська і 2 докторські дисертації. Багато його учнів керують кафедрами медичних вузів не лише України, але й деяких держав ближнього зарубіжжя. Він є автором понад 300 наукових робіт, 6 монографій, 16 навчальних посібників. Під його редакцією видані 12 кафедральних збірок. В.В. Бобін був членом редколегії низки наукових журналів. У 1988 р. Держкомітет з вищої освіти присудив вченому диплом і премію за серію виданих навчальних посібників. В.В. Бобін брав участь у створенні Української анатомічної номенклатури, як член номенклатурної комісії. У підручнику з анатомії, виданому у Києві

2004 року для вітчизняних студентів, у матеріалі, присвяченому історії харківської анатомічної школи, представлені портрети академіка В.П. Воробйова та професорів Р.Д. Синельникова і В.В. Бобіна.

Головними якостями людини в родині Бобіних ще з діда — Володимира Павловича — визнавалися чесність, скромність, розум, інтелігентність, повага до людей, бажання надати допомогу хворим і нужденним. Усі ці якості були притаманні й Володимиру Вікторовичу. Його завжди відрізняли велика працьовитість, наукова активність і творчий ентузіазм, яким він заряджав своїх учнів і соратників.

Вірний кращим традиціям лікарської громадської діяльності, професор В.В. Бобін завжди брав активну участь у суспільному житті Харківського національного медичного університету. Він був науковим куратором аспірантів, керував Радою Музею університету, працював у профспілковому комітеті. В.В. Бобін був одним з основних організаторів VII Української конференції морфологів, присвяченої 100-річчю від дня народження академіка В.П. Воробйова. Протягом багатьох років В.В. Бобін був членом Вченої Ради факультету, головою проблемної комісії з морфології, головою Харківського товариства анатомів, гістологів і ембріологів, членом Правління Харківського медичного товариства, членом президії Українського товариства морфологів, заступником голови спеціалізованої захисної ради при ХНМУ з анатомії людини. Багато років учений був експертом ВАК України. У дні святкування 200-річчя ХНМУ вчена рада присвоїла

йому звання почесного професора університету.

Практичну діяльність медичної династії Бобіних зараз продовжують онуки Володимира Вікторовича Бобіна.

Джерело: публікується вперше

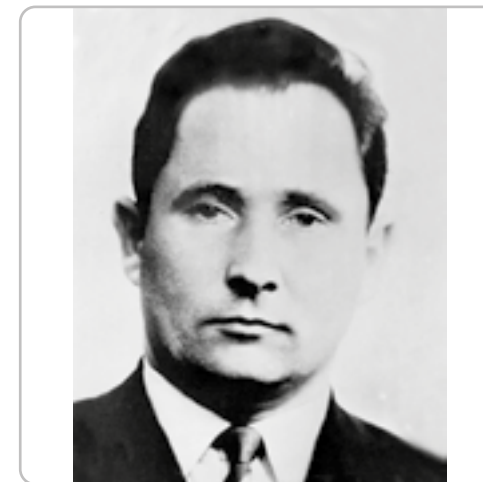

Богдашкін Микола Григорович (до 70-річчя з дня народження)

Ректорат ХДМУ, колектив кафедри акушерства та гінекології № 2

Богдашкін Микола Григорович народився 12 вересня 1932 року у с. Верхній Тагін Орловської області в селянській родині.

Після закінчення Харківського медичного інституту працював у Кадієвському медичному об'єднанні Луганської об-

Микола Григорович Богдашкін